

Totstandkoming eerste landelijke toetsingskaart NBW-werknormen

In 2003 is in het Nationaal Bestuursakkoord Water (NBW) afgesproken dat de waterschappen het regionale watersysteem moeten toetsen aan werknormen voor inundatie vanuit het oppervlaktewater. In september 2005 presenteren de waterschappen de eerste toetsingsresultaten. Om een beter beeld te krijgen van de ruimtelijke spreiding van de regionale wateroverlast, gaf de Unie van Waterschappen HydroLogic opdracht om de toetsingsresultaten van de afzonderlijke waterschappen samen te voegen in één landelijke kaart. Deze kaart moest bij voorkeur uniform zijn en door de waterschappen worden gedragen. Een hele opgave, aangezien elk waterschap eigen methoden en technieken heeft toegepast om het beheersgebied te toetsen aan de NBW-werknormen.

In het NBW zijn normen opgenomen die per type grondgebruik aangeven welke kans op inundatie vanuit het oppervlaktewater acceptabel is. De toetsing aan deze normen wordt als een iteratief proces gezien. Dat wil

zeggen dat de technische invulling voortbouwt op de ervaringen en inzichten van de waterschappen tijdens en na de uitvoering. Omdat in het NBW geen uitsluitend wordt gegeven over de toe te passen methodiek en het detailniveau, heeft elk waterschap tijdens het toetsingstraject eigen keuzen gemaakt met betrekking tot de inzet van modellen, rekenmethoden en gehanteerde uitgangspunten. Binnen het project Landelijke kaart is ondanks deze diversiteit een zo uniform mogelijk, landsdekkend en door de waterschappen gedragen kaartbeeld ontwikkeld waarop is weergegeven welke locaties niet voldoen aan de NBW-werknorm.

Om 26 verschillende toetsingsresultaten te kunnen presenteren in een uniform kaartbeeld is tijdens het project intensief samengewerkt met de waterschappen. Tijdens een eerste bijeenkomst zijn de ideeën en wensen van de waterschappen over het doel, de inhoud en de presentatievorm van de kaart geïnventariseerd. Om de wensen van de waterschappen ook in het vervolgtraject optimaal mee te kunnen nemen, is gedurende de ontwikkeling van de kaart actief samengewerkt met een kerngroep bestaande uit afgevaardigden van vijf waterschappen: De Dommel, Groot Salland, Roer en Overmaas, Delfland en Hollands Noorderkwartier. Deze vormen een representatieve vertegenwoordiging van de verschillende in Nederland voorkomende watersystemen en

gehanteerde toetsingsmethoden. Gedurende drie bijeenkomsten met de kerngroep zijn verschillende methoden voor de landelijke kaart beproefd en is op basis van de resultaten de definitieve werkwijze vastgesteld.

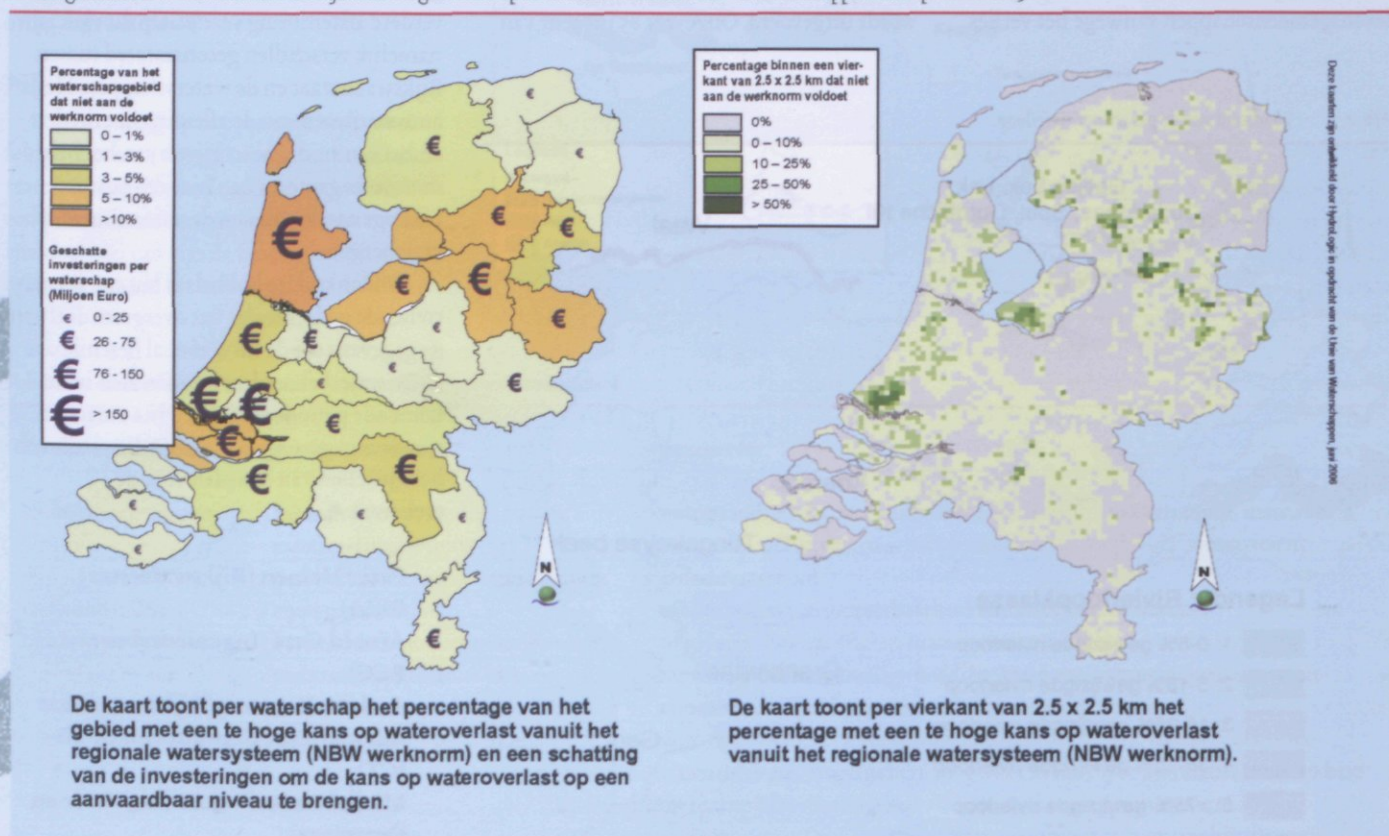
Tijdens de ontwikkeling van de kaart bleek nogmaals de grote diversiteit in toetsingsmethodieken. De belangrijkste verschillen tussen de waterschappen zijn: het toetsen op verschillende detailniveaus, het toepassen van verschillende modellen en methoden, het wel of niet meenemen van de beoordeling van de aanvaardbaarheid van de berekende aandachtspunten (beheerdersoordeel) en het gebruik van aanvullende normen.

Om de diverse toetsingsresultaten te presenteren in een uniforme landelijke kaart, is samen met de kerngroep gezocht naar een objectieve methode. De methode moest bij voorkeur het verlies van waardevolle, ruimtelijke informatie per waterschap minimaliseren. Daarnaast was het belangrijk om aan te sluiten bij het detailniveau van de toetsingsresultaten van alle waterschappen.

Twee landelijke kaarten

In overleg met de waterschappen is besloten twee kaarten te vervaardigen: een landelijke kaart met informatie per waterschap en een detailkaart met informatie per vierkant van 2,5 bij 2,5 kilometer. De informatie uit de waterschapskaart is afkomstig uit de enquête die de waterschappen hebben

Toetsingskaart NBW-werknormen. De informatie is gebaseerd op de kennis en inzichten van de waterschappen van september 2005.

Wateroverlast in 2004 (foto: Meindert van Dijk).

ingevuld voor het rapport Resultaten iteratief proces toetsing werknoten. De detailkaart is ontwikkeld op basis van de waterschapsspecifieke resultaatkaarten van de NBW-toetsing. Beide kaarten zijn gebaseerd op de kennis en inzichten van de waterschappen van september 2005.

De linkerkaart toont het beeld met het resultaat per waterschap. De kaart geeft het percentage van het waterschapsgebied dat niet voldoet en een schatting van de kosten om onaanvaardbare wateroverlast weg te nemen. De manier waarop de benodigde investeringen worden bepaald, verschilt aanzienlijk per waterschap. Het ene waterschap gaat uit van een zeer grove schatting van de schade, het andere waterschap gaat uit van een concrete uitgewerkte programmering van projecten. Daarnaast zijn er waterschappen die bij de schatting van de investeringen zijn uitgegaan van integrale oplossingen waarbij naast wateroverlast ook GGOR- en KRW-aandachtspunten worden meegenomen.

De rechterkaart geeft de details. Deze kaart toont per vierkant van 2,5 bij 2,5 kilometer het percentage met een te hoge kans op wateroverlast vanuit het regionale watersysteem. De kaart geeft niet de locaties aan waar maatregelen worden uitgevoerd om knelpunten binnen het beheersgebied op te lossen; die gegevens waren niet gebiedsdekkend beschikbaar. In hoeverre deze wateroverlast ook onaanvaardbaar is, verschilt van gebied tot gebied. Op landelijke schaal gaat het gemiddeld genomen om ongeveer drie procent van het oppervlak dat in beheer is bij de waterschappen.

Tijdens een afsluitende bijeenkomst met alle waterschappen bleek dat de kaarten een voldoende herkenbaar landelijk beeld opleveren en er geen bezwaren zijn tegen publicatie.

Actueel houden

Dankzij de samenwerking met de waterschappen heeft tijdens dit project een eerste

convergentieslag plaatsgevonden waarin 26 verschillende resultaatkaarten zijn samengevoegd tot een uniform, landelijk beeld met NBW-toetsingsresultaten. Tijdens de afsluitende bijeenkomst bleek dat de waterschappen positief zijn over de ontwikkelde kaarten. Zij gaven aan dat de komende tijd

voldoende aandacht zal moeten worden besteed aan het verder afstemmen van de geleverde basisgegevens en toegepaste methoden. Ook werd het belang van het actueel houden van de kaarten benadrukt, om te kunnen monitoren in hoeverre de verwachte wateroverlast in het regionale watersysteem afneemt in relatie tot de voortgang in andere beleidsthema's, zoals verdroging en de KRW.

Voor meer informatie: (033) 475 35 35.

L. Reichard en M. Spijker
(HydroLogic), **G. Tromp** (Waterschap Groot-Salland), **B. Pijpers**
(Unie van Waterschappen)

Zie ook het artikel 'Toetsing van de NBW-werknormen gereed: grote regionale verschillen' uit nummer 13 van 30 juni jl.